

ANALYSE

Dolkestøtet mot Putin

SYRIAKRIGEN Det har aldri vært Putins plan å havne i krig med Syria. Nå utfordres Russlands dobbeltspill for alvor.

Russiske propagandakanaler gikk gjennom noen smertefulle timer fulle av nøling og hektisk improvisasjon tirsdag formiddag. Et russisk fly var skutt ned langs den tyrkisk-syriske grensen. Hva skulle de mene om dette? Så kom Vladimir Putin med svaret: «Dagens tap er som å bli dolket i ryggen av noen som står i ledtog med terrorister», sa han, før han truet med uspesifiserte «konsekvenser». Han snakket om tyrkerne. Dermed vekket han til live en vedvarende mistanke om at Ankara hjelper terrorgruppen IS.

Et massivt propagandafremstøt fulgte umiddelbart etter dette. «Dolket i ryggen»-overskrifter dukket opp på forsider og i tv-nyhetene, og på sosiale medier lanserte en hær av Kreml-nettroll en #dolketiryggen-hashtag som raskt gikk til topps på listene over mest brukte ord. Under det avisene kalte en «spontan» demonstrasjon utenfor den tyrkiske ambassaden tirsdag kveld, holdt pro-kremlaktivister opp plakater med slagord som «Tyrkia støtter Isis», «Vi vil aldri tilgi, vi vil aldri glemme» – og, selvfølgelig, «Dette er som å bli dolket i ryggen».

Reaksjonene fra kommentatorer som tjener Kremles propagandamaskin var en blanding av å innta offerrollen, appellere til USA og Nato om å tøyte Tyrkia – og å fremsette vage trusler. Boris Mezhujev, kommentator i den lidenskapelig Putin-positive avisen Izvestia, sa at det ideelle hadde vært om Vesten ga Tyrkia en reprimande og at Russland sa seg fornøyd med det. Men innrømmet at det virket ganske usannsynlig.

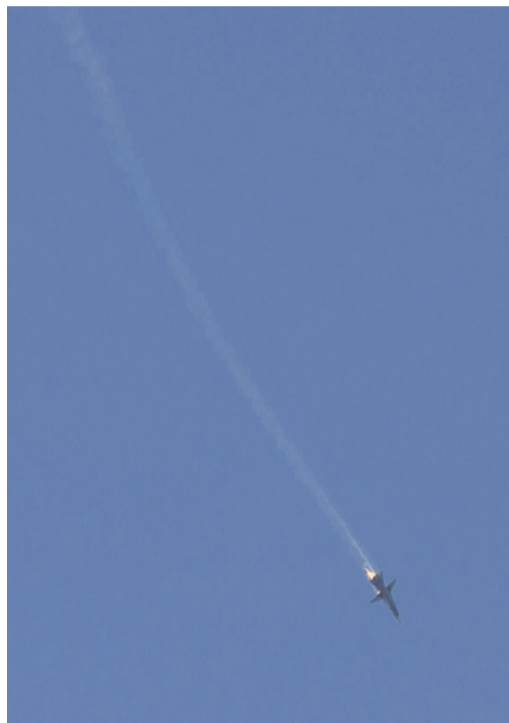
I samme avis sa den norske kreml-apologeten Bjørn Nistad i et intervju at Tyrkia ikke var ute etter Russland spesielt, men gikk etter anti-IS-koalisjonen som helhet (han mente koalisjonen allerede hadde knyttet Vesten og Russland sammen). Hvis et fransk fly hadde kommet inn i tyrkisk luftrom, kunne de skutt det ned også, mente han. «Dette gir Nato rett til å ekskludere et slikt land fra alliansen», sa han til avisen.

På Facebook åpnet den prominente statsviteren Sergej Markov sin kommentar til flystyrten med å advare mot «anti-tyrkisk hysteri» og tok til orde for at det russiske svaret bør være «tøft, men begrenset». Men hans «begrenset» var ganske vidt, det inkluderte å skyte ned «et par tyrkiske fly» og hjelpe kurderne.

Fiendtlige handlinger mot

Russland har vanligvis hjulpet Putin til å konsolidere opinionen og rettferdiggjøre overgrep mot demokrati og menneskerettigheter. Eksplosjonene i boligblokker i Moskva utført av terrorister fra Kaukasus i 1999, fikk ham til makten i utgangspunktet. Men denne gangen er det anderledes.

Putin har tidligere lyktes ved å fremstå som det russerne kaller «otmorozok», som bokstavelig kan oversettes med «en forfrossen mann». Uttrykket, som stammer fra oppgjørene mellom kriminelle gjenger på 1990-tallet, beskriver en som vinner ved å terrorisere bort fienden. Denne strategien må nødvendigvis innebære at man bløffer for hvert nye nivå i konfrontasjonen. Russland bløffet og lyktes da Georgia ble invadert i 2008. Det samme skjed-

Skutt ned: Tirsdag skjøt Tyrkia ned et russisk jagerfly ved den den tyrkisk-syriske grensen. Tyrkiske myndigheter sier det krenket tyrkisk luftrom.

FOTO: FATIH AKTA/ANADOLU AGENCY/GETTY IMAGES

de i mye større skala da Krim ble annektert og opprørerne i det østlige Ukraina fikk russisk støtte.

Intervensjonen i Syria var også et slags narrespill. Men enda viktigere: Det var også del av Putins strategi for å komme seg ut av den ødeleggende krisen i forholdet til Vesten som krigen i Ukraina utløste. En koalisjon i kampen mot terror er virkelig en drøm for Putin, og Kreml selger den ustanselig. I den russiske propagandaen har det den siste tiden vært et klart skifte i retning av å hylle det nye tøvet og den nye alliansen mot terror, som Kreml liker å sammenligne med koalisjonen mot Hitler. Mens mange i Vesten hele tiden har tvilt på at denne koalisjonen virkelig vil ta form, er den allerede et faktum for det store russiske publikum som får sin informasjon fra propagandaen.

Så dette var et dårlig tidspunkt å få problemer på, med noen som ikke bare er like skurkeaktig som

Putin, men også tøffere enn noen fiende Russland har møtt i en militærkonflikt siden 1945, og i tillegg er medlem av Nato. Putin kan kunsten å føre landet sitt på randen av krig. Nå kan ha nådd ytterkanten. Et angrep på tyrkiske fly vil føre til at Natos felles forsvarsmekanisme settes i verk. Hvis Putin virkelig er suicidal, vil han gå så langt. Det mest tyder på at han ikke er det. Så han har trolig ikke noe annet valg enn å fremstå som et offer og se lettere ynkelig ut for sine egne tilhengere.

LEONID RAGOZIN
Russisk frilansjournalist i Moskva
aktuelt@morgenbladet.no

Hevder No

FLYKTINGDEBATT En komplett skandale. Det sier utviklingsøkonom Paul Collier om at Norge bruker penger på å hjelpe noen få flyktninger hjemme i stedet for de mange som bor i Syrias naboland.

STEN INGE JØRGENSEN OG
KATINKA HUSTAD (FOTO)

« I dag tilbyr Europa syrerne utsikter til himmelriket, dersom de først betaler en skurk og deretter risikerer sine liv.

Det sier Paul Collier. Økonomiprofessoren ved Oxford er blant de mest toneangivende forskerne i den internasjonale bistandsdebatten, utpekt som et forbilde av blant andre tidligere utviklingsminister Erik Solheim. Collier ble for alvor kjent gjennom boken *The Bottom Billion* fra 2007, og det var nettopp de mest sårbare blant flyktningene han tok i forsvaret da han besøkte Universitetet i Oslo denne uken. Foredraget var basert på hans to år gamle bok *Exodus*, som spådde den migrasjonsstrømmen Europa nå er havnet midt oppe i.

– Vi har en plikt til å hjelpe flyktningene, og det de trenger, er et trygt oppholdssted hvor de kan leve et så normalt liv som mulig, sier Collier. Men, legger han til:

– Dette kan bare realiseres i nærområdene, der det store flertallet er. De europeiske landene har sviktet sitt ansvar fullstendig, ved å gjøre en flyktningkrise til en migrasjonskrise.

Norsk skandale. Et av utviklingsforskerens sentrale ankepunkter er at de som kommer seg til Europa, utgjør et lite mindretall. I en kommentar på nettstedet Social Europe, som også ble publisert i Morgenbladet tidligere i høst, karakteriserte han dette som en politikk som «drysser rikdom over noen få, dreper tusener, og ignorerer millioner». Denne politikken mener han er så uansvarlig at den «moralsk sett ligger nærmere uaktsomt drap enn redningens dyd».

– Det er slik du dømmer Merkels og de nordiske landenes «velkommen»?

– Ja. Og når Norge og Sverige nå på toppen av det hele begynner å kutte i den bistanden de ikke ville gi til flyktningene i nærområdene, for å dekke kostnadene ved å ta en brøkdel av dem hit, er skandalen komplett.

De europeiske landene har sviktet sitt ansvar fullstendig, ved å gjøre en flyktningkrise til en migrasjonskrise.

Collier rister på hodet.

– Det gjør meg trist. Det er et sjokkerende uhensiktsmessig svar på utfordringene.

Hjelp der de fleste er. Utviklingsforskeren har flere argumenter for at flyktningene bør hjelpes i sine nærområder, og viser til at Flyktningkonvensjonen sier at det er de landene flyktning-